

Sygn. akt I C 1337/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 czerwca 2015 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR del. Dominik Skoczeń

Protokolant: st. sekr. sąd. Ryszard Szewczyk

po rozpoznaniu w dniu 26 czerwca 2015 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa J. P. (1) i E. P.

przeciwko J. P. (2)

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

I. oddała powództwo,

II. przyznaje ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu adw. A. K. (1) z Kancelarii Adwokackiej ul. (...), (...)-(...) N. kwotę 8.856,00 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) brutto w tym kwotę 1.656,00 zł (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć złotych) podatku VAT tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodom z urzędu, które nie zostały opłacone,

III. przyznaje ze środków Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Nowym Sączu kuratorowi dla nieznanego z miejsca pobytu J. P. (2) r. pr. A. K. (2) z Kancelarii Radcy Prawnego ul. (...), (...)-(...) N. kwotę 8.856,00 zł (osiem tysięcy osiemset pięćdziesiąt sześć złotych) brutto w tym kwotę 1.656,00 zł (jeden tysiąc sześćset pięćdziesiąt sześć złotych) podatku VAT tytułem reprezentowania pozwanego w niniejszej sprawie,

IV. kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 26 czerwca 2015 roku

Powodowie J. P. (1) i E. P. pozostający w związku małżeńskim wystąpili z powództwem z dnia 31 października 2013 r., skierowanym przeciwko synowi J. P. (2) domagając się zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia woli w formie prawem przewidzianej o przeniesieniu na rzecz powodów własności nieruchomości położonych w Ś. oznaczonych jako dz. ewid. nr: (...) o pow. 3,67 ha wraz z zabudowaniami oraz pgr nr: (...), (...), (...) i (...) o pow. 0,4011 ha, dla których Sąd Rejonowy w N. Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) - w terminie 2 tygodni od dnia wydania wyroku, z zastrzeżeniem, że niezłożenie oświadczenia w powyższym terminie zastąpi to oświadczenie.

Powodowie domagali się również zasądzenia kosztów procesu.

Argumentując zasadność zgłoszonego powództwa powodowie odwołali się do rażącej niewdzięczności pozwanego, który pomimo zobowiązania do ponoszenia ciężarów związanych z utrzymaniem darowanych nieruchomości, nie

wypełniał przyjętych na siebie obowiązków, a także zerwał kontakt z rodzicami. W 2005 r. wyjechał za granicę. Zadeklarował powrót w grudniu 2013 r., kiedy miał uregulować wszelkie zobowiązania finansowe, w tym koszty utrzymania darowanej nieruchomości obejmującej zabudowania i gospodarstwo rolne. Pomimo deklaracji i wpływu wyznaczonego terminu, pozwany od 2007 r. zerwał kontakt z rodziną, nie powrócił do kraju, rodzina nie dysponuje wiedzą o jego aktualnym miejscu zamieszkania oraz sytuacji życiowej.

W związku z niewywiązaniem się przez pozwanego z przyjętych obowiązków powodowie za pośrednictwem pełnomocnika procesowego ustanowionego z urzędu przed złożeniem pozwu w niniejszej sprawie złożyli w dniu 06 października 2014 r. oświadczenie o odwołaniu darowizny i wezwali pozwanego do zwrotu darowanych nieruchomości. Oświadczenie zostało wysłane na ostatnio znany adres miejsca zamieszkania pozwanego, tożsamy z miejscem zamieszkania powodów (k. 1).

Z uwagi na to, że pozwany pozostaje nieznany z miejsca pobytu, członkowie jego rodziny nie mogli reprezentować go z uwagi na zaangażowanie w spór, zarządzeniem z dnia 29 grudnia 2014 r. Przewodniczący ustanowił dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego J. P. (2) kuratora w osobie r. pr. A. K. (2) z (...) w N. ul. (...) (k. 22).

Kurator absentis r.pr. A. K. (2) reprezentujący pozwanego J. P. (2) w odpowiedzi na pozew wystąpił o oddalenie powództwa oraz przyznanie wynagrodzenia za reprezentowanie pozwanego w wysokości stawki minimalnej adekwatnej dla radcy prawnego powiększonej o podatek od towarów i usług.

Stanowisko pozwanego zostało oparte na zarzucie nieważności oświadczenia o odwołaniu darowizny złożonego przez podmiot nieuprawniony, tj. przez pełnomocnika procesowego, który nie dysponował pełnomocnictwem materialnoprawnym. Ponadto oświadczenie było nieskuteczne, ponieważ zostało nadesłane na adres, pod którym pozwany nie przebywał, o czym darczyńcy wiedzieli. Nie zostało wykazane, by wypełniona została przesłanka rażącej niewdzięczności uzasadniająca odwołanie darowizny. Powodowie przyznali, że nie znają losów syna od kilku lat, niewykluczone zatem, że brak kontaktu ze strony pozwanego jest wynikiem okoliczności, na które nie ma wpływu, np. choroby lub ubóstwa. Nie są znane też wydatki jakie w zastępstwie pozwanego powodowie ponosili. Nie ma zatem podstaw do oceny zaistnienia przesłanki rażącej niewdzięczności.

Postanowieniem z dnia 03 września 2014 r. do sygn. akt I Co 205/14 Sąd zwolnił powodów od kosztów sądowych w całości oraz ustanowił dla nich pełnomocnika z urzędu w osobie adwokata, którego miała wyznaczyć Okręgowa Rada Adwokacka w K. - w sprawie z jaką zamierzali wystąpić przed tut. Sądem o zwrot przedmiotu darowizny (k. 23 akt sprawy I Co 205/14).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie E. i J. P. (1) mają troje dzieci: dwóch synów oraz córkę.

W dniu 17 sierpnia 1998 r. w Kancelarii Notarialnej w N. przed notariuszem E. Z. powodowie zawarli z dziećmi umowę darowizny w formie aktu notarialnego (Rep A nr (...)). Na podstawie powyżej umowy powodowie darowali pozwanemu J. P. (2) nieruchomości stanowiące działki ewidencyjne nr: (...) o pow. 3,67 ha wraz zabudowaniami oraz pgr nr: (...), (...), (...) i (...) o pow. 0,4011 ha (§ 3c umowy). Częścią składową dz. ewid. nr (...) jest dom mieszkalny, murowany, parterowy o pow. użytkowej 60m⁽⁽²⁾⁾, 20-letni i zabudowania gospodarcze, a pozostałe działki są niezabudowane.

Pozwany ustanowił na rzecz darczyńców (powodów) nieodpłatnie, służebność mieszkania w całym opisanym budynku mieszkalnym oraz użytkowanie połowy zabudowań gospodarczych. Jako właściciel przedmiotowych nieruchomości widnieje pozwany. Nieruchomości darowane pozwanemu zostały wyodrębnione do księgi wieczystej nr (...).

(okoliczności bezsporne: akt notarialny z dnia 17.08.1998 r. Rep A nr (...) Umowa darowizny - k.17-18, wydruk KW nr (...) - k.5-10)

W 2005 r. pozwany wyjechał poza granice kraju. Przed wyjazdem deklarował, że po powroci do domu około końca 2013r., ureguluje wszelkie zobowiązania oraz zwróci rodzicom wszelkie koszty wynikłe z utrzymywania darowanych mu nieruchomości. Podczas nieobecności pozwanego powodowie uprawiali grunty rolne darowane synowi i utrzymywali nieruchomości budynkowe, w których zamieszkują. Powód J. P. (1) regulował jego zobowiązania finansowe wobec wierzycieli. Powódka E. P. opłacała składki KRUS za pozwanego. Na wezwanie matki pozwany przesłał jej kwotę 300 EUR na opłacenie części zaległych składek KRUS.

Do 2007 r. pozwany utrzymywał kontakt z rodziną. Telefonował, latem 2007 r. złożył wizytę w domu. Po tym czasie nie nawiązał kontaktu z rodziną, nie odbierał telefonu, kiedy dzwoniła do niego matka. Od końca 2007 r. rodzina nie miała żadnej informacji od pozwanego, nie posiada wiedzy co do miejsca, w którym pozwany przebywa lub jego sytuacji życiowej. Członkowie rodziny pozwanego słyszeli jedynie o tym, że był w kraju, lecz nie nawiązał z nimi żadnego kontaktu.

(dowód: zeznania świadka R. M. od 00:10:45 k.38/2, M. F. od 00:18:29 k.39, zeznania powodów E. P. od 00:34:56 k.39, J. P. (1) od 00:51:31 k.39/2)

W związku z zamieszkiwaniem na nieruchomości, która została darowana pozwanemu powodowie ponieśli m.in. takie wydatki jak: opłaty za prąd 103,55 zł, podatek rolny, leśny i od nieruchomości 126,00 zł, umowa ubezpieczenia 250,00zł, zakup opału 1.753,00 zł, opłat za gaz 104,99 zł.

(okoliczności bezsporne)

W dniu 06 października 2014 r. powodowie działając przez pełnomocnika procesowego ustanowionego do niniejszej sprawy adw. A. K. (1) złożyli oświadczenie o odwołaniu darowizny uczynionej na rzecz pozwanego z powodu rażącej niewdzięczności przejawiającej się tym, że po opuszczeniu domu w 2005 r. i wyjazdu za granicę nie wypełnił złożonych deklaracji, że po powroci w grudniu 2013 r., ureguluje zobowiązania finansowe względem darczyńców z tytułu poniesionych przez nich kosztów związanych z utrzymaniem nieruchomości stanowiących przedmiot darowizny.

Wezwali pozwanego do zwrotu przedmiotu darowizny.

Oświadczenie to zostało przesłane pozwanemu na adres jego dotychczasowego miejsca zamieszkania w Ś..

(okoliczność bezsporna: oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 06.10.2014r. - k.14, potwierdzenie nadania k. 15-16)

Powyższy, w znacznej części bezsporny pomiędzy stronami stan faktyczny, Sąd ustalił na podstawie przedłożonych przez strony dokumentów, których wiarygodność i autentyczność nie zostały przez strony podważone, nie wzbudziły także podejrzeń Sądu, zeznań świadków oraz dowodu z zeznań stron ograniczonego do słuchania powodów.

Bezsporne były pomiędzy stronami okoliczności dotyczące dokonania darowizny nieruchomości na rzecz pozwanego, zerwania kontaktu przez pozwanego z rodzicami od 2007 r., ponoszenia przez powodów kosztów utrzymania nieruchomości darowanych synowi oraz złożenia w dniu 06 października 2014 r. przez pełnomocnika procesowego oświadczenia o odwołaniu darowizny.

Świadek R. M. (od 00:10:45 k.38/2), sąsiad powodów, potwierdził okoliczności w zasadzie niesporne, a więc to że pozwany nie był obecny na darowanych nieruchomościach, w domu rodzinnym co najmniej od 2007 r., a grunty rolne są uprawiane przez rodziców i siostrę pozwanego. Świadek nabył od powodów sąsiadującą z nimi nieruchomość, na której postawił budynek mieszkalny i na stałe tam zamieszkuje. Zeznania oparł na własnych obserwacjach. Jest podmiotem niezaangażowanym w spór.

M. F. (od 00:18:29 k.39), siostra pozwanego i córka powodów, także skupiła się na braku kontaktu z pozwanym bratem i ponoszeniu przez rodziców kosztów utrzymania nieruchomości, które winien regulować pozwany. Szczerze

przyznała, że biorąc pod uwagę nieroztropne zachowanie brata, skrytość, nie traktowała poważnie jego deklaracji o uregulowaniu zobowiązań po powrocie oraz wyznaczonego terminu przyjazdu do domu pod koniec 2013 r.

Powodowie E. P. (od 00:34:56 k.39) oraz J. P. (1) (od 00:51:31 k.39/2) także podali informacje o ponoszeniu kosztów utrzymania nieruchomości darowanych synowi, o czym zeznali świadkowie. Przyznali, że do 2007 r. mieli kontakt z synem, przysłał pieniądze na uregulowanie KRUS-u, lecz po tym czasie ślad po pozwanym zaginął. Deklarowali rezygnację z żądania zwrotu poniesionych kosztów, byle tylko pozwany powrócił. Ze złożonych przez nich zeznań wynikało, iż czują się nie tyle urażeni koniecznością utrzymywania nieruchomości, ile brakiem kontaktu ze strony syna, który nawet podczas pobytu w kraju ich nie odwiedził.

Sąd zważył, co następuje:

Powodowie domagali się zwrotu nieruchomości darowanej synowi z powodu jego rażącej niewdzięczności. Pozwany nieznan z miejsca pobytu reprezentowany przez kuratora absentis wniósł o oddalenie powództwa podnosząc nieważność oświadczenia o odwołaniu darowizny złożonego przed pomiot nieumocowany, czyli pełnomocnika procesowego oraz nieskuteczność owego oświadczenia z uwagi na nadesłanie na adres, pod którym pozwany nie przebywa, o czym powodowie wiedzieli, jak również niewykazanie przez powodów przesłanek rażącej niewdzięczności pozwanego.

Zgodnie z art. 898 §1 k.c. darczyńca może odwołać darowiznę nawet już wykonaną, jeżeli obdarowany dopuścił się względem niego rażącej niewdzięczności. Odwołanie darowizny następuje przez oświadczenie złożone obdarowanemu na piśmie (art. 900 k.c.). Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego (art. 899 § 3 k.c.).

W związku z zarzutami podniesionymi przez pozwanego co do ważności i skuteczności oświadczenia o odwołaniu darowizny, w pierwszej kolejności należało ustosunkować się do tych zarzutów.

Art.898 k.c. stanowi, że odwołać darowiznę może darczyńca. W stanie faktycznym niniejszej sprawy oświadczenie o odwołaniu darowizny zostało sporządzone i podpisane przez adw. A. K. (1), który swoje umocowanie wywiódł z ustanowienia go pełnomocnikiem procesowym do niniejszej sprawy przez Sąd przed wszczęciem postępowania w trybie art. 117 i 118 k.p.c. Art. 118 § 1 k.p.c. stanowi, że ustanowienie adwokata jest równoznaczne z udzieleniem pełnomocnictwa procesowego. Kompetencje pełnomocnika procesowego definiuje zaś art. 91 k.p.c. obejmując swoim zakresem wszystkie łączące się ze sprawą tzw. czynności procesowe. Zakres, czas trwania i skutki umocowania szerszego niż pełnomocnictwo procesowe ocenia się według treści pełnomocnictwa oraz przepisów prawa cywilnego (art. 92 k.p.c.). Odwołanie darowizny stanowi czynność materialnoprawną - wywołująca skutki materialnoprawne, tj. niweczącą *causae donandi* i skutkującą powstaniem po stronie obdarowanego obowiązku zwrotnego przeniesienia własności przedmiotu darowizny. A. A. K. (1) nie przedłożył pełnomocnictwa materialnoprawnego. Przyjmując, że A. K. (1) nie dysponował pełnomocnictwem materialnoprawnym udzielonym przez darczyńców, złożone przez niego jednostronne oświadczenie woli dokonane w cudzym imieniu bez umocowania uznać należy za nieważne na podstawie art. 104 zd.1 k.c., tym bardziej, że kurator absentis obdarowanego zakwestionował legitymację składającego takie oświadczenie.

Biorąc jednak pod uwagę, że adw. A. K. (1) został przed złożeniem tego oświadczenia ustanowiony pełnomocnikiem procesowym darczyńców jako powodów zamierzających wystąpić z powództwem o zwrot przedmiotu darowizny, nawiązał z nimi kontakt, zapewne objaśnił mocodawcom, iż warunkiem niezbędnym żądania zwrotu przedmiotu darowizny (wszczenia w tym przedmiocie postępowania sądowego) jest złożenie oświadczenia o jej odwołaniu - uzyskał w formie dorozumianej lub ustnej pełnomocnictwo materialne od darczyńców do złożenia w ich imieniu oświadczenia o odwołaniu darowizny. Z uwagi na walor dowodowy formy pisemnej zastrzeżonej dla oświadczenia o odwołaniu darowizny (art. 900 k.c.), pełnomocnictwo materialne do złożenia takiego oświadczenia nie wymagało szczególnej formy (a *contrario* art. 99 k.c.). Potwierdzeniem tego jest regulacja art. 60 k.c., zgodnie z którym wola osoby dokonującej czynności prawnej (w tym przypadku udzielającej pełnomocnictwa materialnoprawnego) może być wyrażone przez każde zachowanie tej osoby, które ujawnia jej wolę w sposób dostateczny. Interpretację

powyższą wysnutą przez Sąd potwierdza dalszy bieg wydarzeń, tj. złożenie przez darczyńców poprzez pełnomocnika procesowego pozwu i domaganie się zwrotu darowanych nieruchomości. Stając przed Sądem powodowie przyjmowali i potwierdzali, że złożyli oświadczenie o odwołaniu darowizny.

Na podstawie powyższego Sąd nie podzielił wyводу kuratora pozwanego i oświadczenie o odwołaniu darowizny złożone przez adw. A. K. (1) z dnia 06 października 2014 r. ocenił jako ważne.

Pozostaje natomiast do oceny, czy było to skutecznie złożone oświadczenie, skoro nie dotarło do adresata, czyli obdarowanego. Skuteczność złożenia oświadczenia co do zasady reguluje art. 61 § 1 k.c. stanowiąc, że oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Bezsporne jest, że pozwany nie zapoznał się z treścią oświadczenia o odwołaniu darowizny, ponieważ dokument został wysłany na adres pod którym nie przebywa od lat, a darczyńcy o tym wiedzieli.

Powyższe prowadzi do stwierdzenia, że o ile oświadczenie o odwołaniu darowizny z dnia 06 października 2014 r. było ważne, o tyle nie było skuteczne.

Nie determinuje to jednak już zakończenia niniejszego postępowania. Dla skuteczności odwołania darowizny nie jest wymagane, by oświadczenie w tym przedmiocie zawierało ściśle określoną treść. Wystarczy jeśli jest zrozumiałe i w sposób jednoznaczny informuje darczyńcę, że dokonana darowiznę odwołuje i dlaczego. Zatem darczyńca może dokonać skutecznego odwołania darowizny np. w pozwie skierowanym przeciwko obdarowanemu (tak wyrok SA w Katowicach z dnia 22 stycznia 2013r. I ACa 863/12 LEX nr 1271836). Skoro powodowie złożyli pozew domagając się zwrotu przedmiotu darowizny, w pozwie wskazali na złożenie oświadczenia o odwołaniu darowizny, to uznać należy, że przesłanka odwołania darowizny jako oświadczenia w formie pisemnej - została wypełniona. Po raz kolejny należy zatem rozważyć, czy z kolei odwołanie darowizny dokonane w ten sposób było skuteczne, skoro zapoznał się z nim nie obdarowany, lecz ustanowiony dla niego jako nieznanego z miejsca pobytu kurator.

R.pr. A. K. (2) został ustanowiony przez Przewodniczącego jako kurator dla nieznanego z miejsca pobytu pozwanego obdarowanego na podstawie art. 144 k.p.c. Regulacja stanowiąca podstawę ustanowienia tego przedstawiciela ustawowego pozwanego mieści się w przepisach o charakterze procesowym. Na podstawie art. 143 k.p.c. oraz 144 § 1 zd. 1 i § 3 zd. 1 k.p.c. jeżeli stronie, której miejsce pobytu nie jest znane, ma być doręczony pozew lub inne pismo procesowe wywołujące potrzebę podjęcia obrony jej praw, doręczenie może do chwili zgłoszenia się strony albo jej przedstawiciela lub pełnomocnika nastąpić tylko do rąk kuratora ustanowionego na wniosek osoby zainteresowanej przez sąd orzekający. Przewodniczący ustanowi kuratora, jeżeli wnioskodawca uprawdopodobni, że miejsce pobytu strony nie jest znane. Z chwilą doręczenia pisma kuratorowi doręczenie staje się skuteczne.

Kurator absentis ustanowiony przez sąd rozpoznający sprawę należy do tzw. kuratorów procesowych, tj. takich których uprawnienia ograniczają się wyłącznie do podejmowania czynności procesowych lub innych działań w postępowaniu cywilnym. Odróżnić należy tę kategorię od instytucji kuratora dla osoby nieobecnej uregulowanej w art.184 k.r.o. ustanawianego przez sąd opiekuńczy, którego zakres uprawnień jest szerszy niż tylko zastępstwo procesowe. Ustanowienie kuratora procesowego dla nieznanego z miejsca pobytu na podstawie art.144 k.p.c. byłoby wykluczone, gdyby pozwany miał ustanowionego kuratora materialnoprawnego dla osoby nieobecnej z art. 184 k.r.o.

Kurator absentis ustanowiony dla pozwanego w niniejszym postępowaniu w trybie art.144 k.p.c. jest kuratorem procesowym. Zakres jego uprawnień co prawda nie ogranicza się tylko do doręczeń, lecz obejmuje jak pełnomocnictwo procesowe wszelkie wiążące się ze sprawą czynności procesowe, zmierzające do obrony praw osoby, dla której został ustanowiony. Kurator taki posiada jedynie umocowanie procesowe, nie może jednak dokonywać lub przyjmować w imieniu osoby, dla której został ustanowiony oświadczeń o charakterze materialnoprawnym, a takim jest oświadczenie o odwołaniu darowizny.

W konsekwencji Sąd doszedł do wniosku, że o ile powodowie jako darczyńcy złożyli oświadczenie o odwołaniu darowizny, o tyle uczynili to nieskutecznie, ponieważ oświadczenie to nie dotarło do obdarowanego w sposób taki, by mógł zapoznać się z jego treścią.

Powyżej zaprezentowane przez Sąd stanowisko nie oznacza, że z powodu nieznanego miejsca pobytu obdarowanego powodowie jako darczyńcy zostali pozbawieni możliwości skutecznego złożenia oświadczenia o odwołaniu. Jak zasygnalizował Sąd powyżej, może to zostać uczynione skutecznie wobec uprzednio ustanowionego przez sąd opiekuńczy dla obdarowanego kuratora dla osoby nieobecnej w trybie art. 184 k.r.o.

Niezależnie od niezłożenia przez darczyńców skutecznego oświadczenia o odwołaniu darowizny Sąd doszedł do przekonania, że nie zostało wykazane, by zachowanie pozwanego wypełniało znamiona rażącej niewdzięczności oraz by powodowie dochowali terminu roku do złożenia takiego oświadczenia.

Powodowie argumentowali, że rażącą niewdzięczność syna upatrywali w tym, że pomimo deklaracji złożonych w 2005 r., nie powrócił do domu rodzinnego na darowane nieruchomości pod koniec 2013 r. i nie uregulował powstałych zobowiązań finansowych, których ciężar ponosili darczyńcy. Zgromadzony materiał dowodowy, a przede wszystkim zeznania powodów pozwoliły jednak na ustalenie, że powodowie nie traktowali poważnie obietnic syna dotyczących jego powrotu we wskazanym terminie i uregulowania zobowiązań. Stracili taką nadzieję już po 2007 r., kiedy syn dopiero na wyraźne żądanie matki przysłał 300 EUR na zapłatę KRUS-u, a następnie zerwał z nimi kontakt, jak również nie odwiedził ich kiedy był w kraju. Powodowie czują się nie tyle dotknięci koniecznością ponoszenia kosztów utrzymania nieruchomości, z której korzystają zamieszkując na niej, jak i płodów rolnych, które przynosi, ile brakiem kontaktu ze strony syna. Stanowczo zadeklarowali, że darowaliby mu wszelkie zobowiązania, gdyby tylko powrócił i zajął się nimi oraz ojcowizną. Nadto sam brak dbania o darowany grunt nie stanowiłby uzasadnionej podstawy odwołania darowizny. W orzecznictwie podkreślono, że zawiedzione oczekiwania darczyńcy co do należytego zajmowania się przez obdarowanego przedmiotem darowizny nie mogą uzasadniać odwołania darowizny na podstawie art. 898 § 1 k.c. (wyrok SN z dnia 02 grudnia 2005 r., II CK 265/05).

Przesłanka rażącej niewdzięczności była wielokrotnie interpretowana w orzecznictwie, w tym jako tylko takie zachowanie się obdarowanego, takie jego czynności, które są skierowane przeciwko darczyńcy z zamiarem nieprzyjaznym (vide wyrok SA w Katowicach z dnia 12 września 2012r., I ACa 486/12). Rażącą niewdzięczność w rozumieniu art. 898 § 1 k.c. musi cechować znaczne nasilenie złej woli skierowanej na wyrządzenie darczyńcy krzywdy lub szkody majątkowej. Czynami świadczącymi o rażącej niewdzięczności obdarowanego są: odmówienie pomocy w chorobie, odmowa pomocy osobom starszym, rozpowszechnianie uwłaczających informacji o darczyńcy, pobicia czy ciężkie znieważenia (wyrok SN z dnia 17 listopada 2011r., IV CSK 113/11).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy nie pozwala na przypisanie powyżej przywołanych zachowań pozwanemu. Rodzina przyznała, że od końca 2007 r. nie zna losów pozwanego, nie wie gdzie przebywa, w jakim jest stanie zdrowia i jakie posiada majątek, a nawet czy w ogóle żyje. Nie można odmówić racji kuratorowi pozwanego, który podniósł, iż brak kontaktu ze strony pozwanego może być wynikiem wypadków losowych na jakie nie miał wpływu, jak np. choroba, kalectwo czy ubóstwo.

Bazując na powyższym Sąd ocenił, że nie ma podstaw do przyjęcia, by wypełniona została przesłanka odwołania darowizny w postaci rażącej niewdzięczności obdarowanego.

Darowizna nie może być odwołana po upływie roku od dnia, w którym uprawniony do odwołania dowiedział się o niewdzięczności obdarowanego (art. 899 § 1 i § 3 k.c.). Stosunkowo krótki termin na realizację prawa przez darczyńcę jest uzasadniany potrzebą eliminowania niepewności po stronie obdarowanego. Taka niepewność jest pod względem gospodarczym niepożądana, zwłaszcza gdyby obdarowany podejmował działania dla naprawienia skutków swojego niewdzięczego zachowania, a brak reakcji darczyńcy nie pozwala mu na pewność co do oceny tego zachowania. Bieg terminu rozpoczyna się od momentu dowiedzenia się o przyczynie odwołania darowizny, a więc powzięcia wiedzy o niewdzięcznym zachowaniu obdarowanego. Przyjąć należy, że skoro uprawniony przez jeden rok darowizny

nie odwołuje, to albo obdarowanemu przebaczył, albo nie odczuł, że zachowanie obdarowanego nosi znamiona zachowania niewdzięcznego (Zdzisław Gawlik Komentarz do art. 899 KC, LEX).

Powodowie argumentowali, że powzięcie wiedzy o niewdzięczności obdarowanego łączyli z grudniem 2013 r., kiedy to pozwany miał powrócić do kraju i uregulować zobowiązania finansowe wobec powodów. W toku sprawy okazało się jednak, że powodowie nie traktowali deklaracji syna o powrocie pod koniec 2013 r. poważnie. Od momentu darowizny liczyli na pomoc w prowadzeniu powierzonego gospodarstwa. Po 2 latach od darowizny - kiedy syn przebywał już za granicą i dopiero na żądanie matki przesłał pieniądze na uregulowanie KRUS-u, nie chciał z nimi rozmawiać przez telefon, nie odwiedził ich kiedy był w kraju - zdaniem Sądu uzyskali pewność, że zapewnienia syna są gołosłowne i bez pokrycia, że nie mają podstaw by liczyć na pomoc pozwanego w uprawie gruntów i utrzymaniu darowanych nieruchomości. Od tego momentu liczyć należy termin roku, kiedy byli uprawnieni do złożenia oświadczenia o odwołaniu darowizny. Uczynili to dopiero pod koniec 2014 r., czyli po 9 latach od darowizny, kiedy syn nie zajął się nawet przez krótki okres darowanymi nieruchomościami i po 7 latach od czasu, kiedy mieli z nim ostatni kontakt.

W tym stanie rzeczy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Sąd ocenił, że powodowie nie złożyli skutecznie oświadczenia o odwołaniu darowizny, nie zachodzi przesłanka rażącej niewdzięczności uzasadniająca odwołanie, jak również powodowie uchybili rocznemu terminowi dla złożenia oświadczenia o odwołaniu. Dlatego przy zastosowaniu art. 898 k.c. w zw. z art. 64 k.c. powództwo zostało oddalone w całości.

Powodowie zostali zwolnieni od kosztów sądowych, byli reprezentowani przez zawodowego pełnomocnika ustanowionego z urzędu adw. A. K. (1) z KA w N.. Pozwany był zastępowany przez kuratora ustanowionego w osobie r.pr. A. K. (2) z (...) w N..

Wobec oddalenia powództwa i braku podstaw do obciążenia pozwanego kosztami procesu wygenerowanymi przez powodów, wynagrodzenie ich pełnomocnika w kwocie 8.856,00 zł brutto, w tym 1.656,00 zł podatku od towarów i usług, zostało przyznane ze środków Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Nowym Sączu na podstawie art. 29 ust.1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2015r. poz.615 t.j.) oraz § 2 ust. 3 i § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013r. poz.461 t.j.).

Zwolnienie od kosztów sądowych nie uwalnia strony od obowiązku zwrotu kosztów procesu na rzecz strony przeciwnej. Biorąc jednak pod uwagę bliskie relacje pokrewieństwa pomiędzy stronami, ponoszenie przez powodów ciężarów związanych z utrzymaniem darowanej nieruchomości, stan zdrowia powoda, Sąd nie obciążał powodów obowiązkiem zwrotu kosztów na rzecz pozwanego, lecz kosztami procesu obciążył Skarb Państwa (na podstawie art. 100 ust.1 u.k.s.c. w zw. z art.113 ust. 1 u.k.s.c.) i wynagrodzenie kuratora za zastępstwo pozwanego w wysokości 8.856,00 zł brutto, w tym 1.656,00 zł podatku od towarów i usług, przyznał ze środków Skarbu Państwa - na podstawie §1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 13 listopada 2013r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz.U. 2013 poz.1476) oraz § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego m z urzędu (Dz. U. 2013r. poz.490 t.j.).